

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2024)0063

Euroopan oikeusasiamiehen toiminta – vuosikertomus 2023

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. joulukuuta 2024 Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomuksesta 2023 (2024/2056(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomuksen 2023,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 10 artiklan 3 kohdan,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 15 artiklan, 24 artiklan 3 kohdan, 228 artiklan ja 298 artiklan 1 kohdan,
 - ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskevasta ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista (Euroopan oikeusasiamiehen ohjesääntö) ja päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom kumoamisesta 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin asetuksen (EU, Euratom) 2021/1163¹,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11, 41, 42 ja 43 artiklan,
 - ottaa huomioon YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (YK:n vammaisyleissopimus),
 - ottaa huomioon 6. syyskuuta 2001 hyväksymänsä Euroopan hyvän hallintotavan säännösten,
 - ottaa huomioon 15. maaliskuuta 2006 tehdyn Euroopan parlamentin ja Euroopan oikeusasiamiehen yhteistyötä koskevan puitesopimuksen, joka tuli voimaan 1. huhtikuuta 2006,
 - ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Euroopan oikeusasiamiehen toiminnasta,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan ja 148 artiklan 2 kohdan,
 - ottaa huomioon vetoamusvaliokunnan mietinnön (A10-0016/2024),
- A. ottaa huomioon, että Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomus 2023 luovutettiin virallisesti Euroopan parlamentin puhemiehelle 18. huhtikuuta 2024 ja että

¹ EUVL L 253, 16.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1163/oj>.

oikeusasiamies Emily O'Reilly esitteli kertomuksen vetoamusvaliokunnalle Brysselissä 4. syyskuuta 2024;

- B. ottaa huomioon, että SEUT 20, 24 ja 228 artiklassa Euroopan oikeusasiamiehelle annetaan valtuudet ottaa vastaan kanteluja unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä;
- C. ottaa huomioon, että SEUT 15 artiklan mukaan ”unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen” ja ”kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, jotka asuvat jossain jäsenvaltiossa, tai kaikilla oikeushenkilöillä, joilla on sääntömääräinen kotipaikka jossain jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin”;
- D. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 41 artiklan mukaan ”jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”;
- E. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 43 artiklan mukaan ”jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä”;
- F. ottaa huomioon, että SEUT 298 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ”unionin toimielimet, elimet ja laitokset tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon”;
- G. ottaa huomioon, että Euroopan oikeusasiamies voi antaa hallinnollisia epäkohtia koskevia suosituksia sekä ehdottaa keinoja tilanteen korjaamiseksi tai parantamiseksi;
- H. toteaa, että vuonna 2023 oikeusasiamies käynnisti 398 tutkimusta, joista 393 käynnistettiin kantelun perusteella ja viisi oikeusasiamiehen omasta aloitteesta, ja saattoi päätökseen 372 tutkimusta (369 kantelun perusteella aloitettua ja kolme oma-aloitteista tutkimusta);
- I. toteaa, että vuonna 2023 suurin osa tutkimuksista kohdistui komissioon (250 tutkimusta eli 62,81 prosenttia) ja seuraavaksi suurin osa Euroopan unionin henkilöstövalintatoimistoon (EPSO) (47 tutkimusta eli 11,81 prosenttia), Euroopan parlamenttiin (16 tutkimusta eli 4,02 prosenttia) ja Euroopan raja- ja merivartiostoon (Frontex) (11 tutkimusta eli 2,76 prosenttia); toteaa, että loput tutkimukset jakautuivat seuraavasti: Euroopan unionin neuvosto (seitsemän tutkimusta eli 1,76 prosenttia), Euroopan petostentorjuntavirasto (seitsemän tutkimusta eli 1,76 prosenttia), Euroopan ulkosuhdehallinto (kuusi tutkimusta eli 1,51 prosenttia), Euroopan tietosuojavaltuutettu (kuusi tutkimusta eli 1,51 prosenttia), Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (viisi tutkimusta eli 1,26 prosenttia), muut EU:n virastot (33 tutkimusta eli 8,27 prosenttia) ja muut EU:n toimielimet tai elimet (12 tutkimusta eli 3,01 prosenttia);

- J. toteaa, että vuonna 2023 suurin osa oikeusasiamiehen tutkimuksista koski komissiota, jonka hallinnolliseen työhön kohdistuu paljon julkista huomiota, koska se on EU:n toimeenpaneva elin;
- K. toteaa, että oikeusasiamiehen vuonna 2023 päättämistä tutkimuksista 99 tapauksessa (26,6 prosenttia) ei havaittu hallinnollista epäkohtaa, 206 tapauksessa (55,4 prosenttia) toimielin sai aikaan ratkaisun kokonaan tai osittain taikka sopi asian, 46 tapauksessa (12,4 prosenttia) lisätutkimukset eivät olleet perusteltuja ja 27 tapauksessa (7,3 prosenttia) havaittiin hallinnollinen epäkohta;
- L. toteaa, että oikeusasiamiehen vuonna 2023 päättämien tutkimusten kolme yleisintä aihetta olivat avoimuus ja vastuuvellvollisuus (esimerkiksi tietojen ja asiakirjojen saatavuus) (34,2 prosenttia), palvelukulttuuri (21,5 prosenttia) ja palvelukseenotto (15,3 prosenttia); toteaa, että muita aiheita olivat henkilöstöasioiden hyvä hallinnointi, harkintavallan asianmukainen käyttö (myös rikkomusmenettelyissä), rikkomusmenettelyjen asianmukainen hallinnointi, perusoikeuksien kunnioittaminen, prosessuaalisten oikeuksien kunnioittaminen, avustukset, hankinnat, sopimukset, etiikka, yleisön osallistuminen EU:n päätöksentekoon ja moitteeton varainhoito;
- M. toteaa, että oikeusasiamies teki vuonna 2023 myös laajempia EU:n toimielinten järjestelmällisiä ongelmia koskevia strategisia tutkimuksia ja aloitteita, joiden aiheina olivat asiakirjojen saaminen tutustuttavaksi, perusoikeudet, eettiset kysymykset, vastuuvellvollisuus päätöksenteossa ja EU:n virkamiesten palvelukseenotto;
- N. toteaa, että EU:n kansalaisilla on laajat oikeudet tutustua EU:n hallinnon hallussa oleviin asiakirjoihin; toteaa, että oikeusasiamies käynnisti oma-aloitteisen tutkimuksen, jossa komissiota pyydettiin kiireesti ratkaisemaan järjestelmälliset viivästykset asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyssä sen varmistamiseksi, että komissio noudattaa asiakirjoihin tutustumista koskevassa EU:n asetuksessa (asetus (EY) N:o 1049/2001¹) asetettuja määräaikoja; toteaa, että tutkimuksessa kävi ilmi, että kun yksityishenkilöt hakevat asiakirjoihin tutustumista koskevan päätöksen uudelleentarkastelua eli esittävät uudistetun hakemuksen, komissio lipsuu säädetyistä määräajoista 85 prosentissa tapauksista ja suurimmassa osassa tapauksista vastauksen saamiseen menee yli 60 päivää; ottaa huomioon, että saadut tiedot eivät näiden viivästysten vuoksi useinkaan ole enää hyödyllisiä pyynnön esittäjille, minkä vuoksi he eivät voi vaikuttaa päätöksentekoprosessiin, kun siihen on mahdollisuus;
- O. toteaa, että oikeusasiamies julkaisi vuonna 2023 erityiskertomuksen sen jälkeen, kun hän oli tehnyt strategisen tutkimuksen ajasta, jonka komissio käyttää asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn; toteaa, että oikeusasiamiehen toimisto toimitti tämän kertomuksen Euroopan parlamentille saadakseen tältä tukea komission taivuttamisessa toimimaan oikeusasiamiehen suositusten mukaisesti, koska hänen mielestään kansalaisilla on oikeus odottaa parempia käytäntöjä avoimelta, nykyaikaiselta ja palveluhenkiseltä EU:n hallinnolta;
- P. toteaa, että erityiskertomuksesta keskusteltiin parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa ja että se johti 14. maaliskuuta 2024 annettuun

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30. toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EYVL L 145, 31.5.2001, s. 43, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2001/1049/oj>.

Euroopan parlamentin päätöslauselmaan ”Euroopan komission käyttämästä ajasta asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn”¹, jossa parlamentti ilmaisi suuren huolensa siitä, että pyydettyjen asiakirjojen tutustuttavaksi saamisessa komissiolta on huomattavia viiveitä, ja pyysi komissiota korjaamaan nämä järjestelmälliset ja merkittävät viivästyks; ottaa huomioon, että parlamentti huomautti harkitsevansa kaikkien käytettävissä olevien parlamentaaristen välineiden käyttämistä asian ratkaisemiseksi; ottaa huomioon, että päätöslauselmassa viitattiin myös covid-19-rokotteiden hankintaa koskeviin neuvotteluihin ja kehoitettiin komissiota julkaisemaan tiedot asianmukaisesti sekä lisäämään ennakoivaa avoimuutta, kohdentamaan enemmän henkilöresursseja uudistettujen pyyntöjen käsittelyyn ja omaksumaan avoimemman ja rakentavamman asenteen pyynnön esittäjiä kohtaan;

- Q. toteaa, että oikeusasiamies korosti, että parlamentin uusien eettisten sääntöjen täytäntöönpanoa on valvottava asianmukaisesti;
- R. toteaa, että oikeusasiamies tunnusti parlamentin edistyneen huomattavasti eettisten sääntöjen vahvistamisessa Qatargaten jälkeen mutta ilmaisi huolensa niiden täytäntöönpanosta ja valvonnasta; ottaa huomioon, että oikeusasiamies käynnisti erillisen tutkimuksen komission henkilöstön virkamatkakuluista, joita kolmannet osapuolet ovat maksaneet vuodesta 2021 alkaen;
- S. toteaa, että avoimuus on olennainen osa demokraattista yhteiskuntaa ja tärkeä väline korruption torjunnassa; toteaa, että EU:n kansalaisilla on oikeus mahdollisimman suureen avoimuuteen ja että mahdollisimman laaja oikeus tutustua julkisiin asiakirjoihin on olennaisen tärkeää vastuuvollisuuden varmistamiseksi;
- T. toteaa, että oikeusasiamiehen toimisto lisäsi vuonna 2023 yleistä tietoisuutta oikeusasiamiehen roolista EU:n hallinnon tiukkojen työnormien ylläpitämisessä sekä kansalaisten oikeuksien ja perusvapauksien suojelussa;
1. hyväksyy Euroopan oikeusasiamiehen esittelemän vuosikertomuksen 2023 ja kehuu sen erinomaista esitystapaa, jolla tuodaan esille tärkeimmät faktat ja numerotiedot oikeusasiamiehen toimista vuonna 2023;
 2. onnittelee Emily O'Reillyä loistavasta työstään ja jatkuvista ponnisteluistaan demokratian tukemiseksi parantamalla EU:n toimielinten, elinten ja laitosten vastuuvollisuutta ja avoimuutta sekä sen varmistamiseksi, että EU:n hallinto vastaa kansalaisten huolenaiheisiin;
 3. arvostaa Euroopan oikeusasiamiehen rakentavaa yhteistyötä Euroopan parlamentin, erityisesti sen vetoamusvaliokunnan, ja muiden EU:n toimielinten kanssa;
 4. suhtautuu myönteisesti oikeusasiamiehen julkaisemaan EU:n asiakirjojen saatavuutta koskevaan oppaaseen, jonka tarkoituksena on lisätä kansalaisten tietoisuutta oikeudesta tutustua asiakirjoihin ja antaa heille mahdollisuus valvoa EU:n päätöksentekoa; pitää olennaisen tärkeänä tarjota jatkossakin kansalaisille tarkoituksenmukaista tietoa oikeusasiamiehen roolista ja toiminnan laajuudesta sekä sen vaikutuksesta EU:n toimielinten kehitykseen;

¹ EUVL C, C/2024/6560, 12.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6560/oj>.

5. suhtautuu myönteisesti suosituksiin, jotka perustuvat oikeusasiamiehen oma-aloitteiseen tutkimukseen ajasta, jonka komissio käyttää asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn; kehottaa komissiota parantamaan tapaa, jolla se käsittelee tällaiset pyynnöt, ratkaisemaan kiireellisesti järjestelmälliset viivästyksensä ja noudattamaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetussa asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 säädettyjä määräaikoja; yhtyy oikeusasiamiehen näkemykseen, että pyydetty asiakirjat ja tiedot ovat usein aikasidonnaisia ja voivat menettää merkityksensä pyynnön esittäjälle, jos viivästyksiä ilmenee; katsoo, että komission on julkaistava ennakoivasti asiakirjoja ja tilastoja siitä, miten se käsittelee asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä, koska tällaiset tiedot ovat keskeisiä, jotta voidaan lisätä avoimuutta tässä asiassa ja komission vastuuvollisuutta kansalaisia kohtaan; korostaa, että monissa oikeusasiamiehen tutkimuksissa on keskitytty päätöksentekoprosessin avoimuuteen erityisesti edunvalvonnan osalta;
6. korostaa, että yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin on EU:n kansalaisten perusoikeus ja EU:n demokratian kulmakivi; muistuttaa, että asetuksen (EY) N:o 1049/2001 hyväksymisen jälkeen tapahtunut tekninen ja yhteiskunnallinen kehitys edellyttää sen mukauttamista uuteen digitaaliseen ympäristöön; tunnustaa tarpeen tarkistaa mainittua asetusta ja kehottaa neuvostoa aloittamaan rakentavat neuvottelut parlamentin ja komission kanssa asetuksen muuttamisesta, jotta nämä kolme keskeistä EU:n toimielintä voisivat olla avoimuuden ja julkisen vastuuvollisuuden roolimalleja koko EU:lle; on vahvasti sitä mieltä, että asetuksen (EY) N:o 1049/2001 tarkistamista koskevien neuvottelujen olisi pohjaututtava parlamentin jo vahvistamaan kantaan ja että asetuksen soveltamisala olisi ulotettava koskemaan kaikkia EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia, mikä lisäisi vastuuvollisuutta päätöksentekoprosessista; muistuttaa tähän liittyen parlamentin kannasta, jonka mukaan ”asiakirjalla” tarkoitetaan mitä tahansa tietosisältöä (paperille tulostettua tai sähköisessä muodossa tallennettua tekstiä taikka ääni- tai kuvatallennetta tai audiovisuaalista tallennetta), joka koskee unionin toimielimen, elimen tai laitoksen vastuualueeseen kuuluvaa kysymystä¹; korostaa, että on olennaisen tärkeää, että toimielimet ovat avoimia suhteissaan kansalaisiin, kuten myös oikeusasiamies totesi kolmikantakokousten avoimuutta koskevassa tutkimuksessaan², jossa oikeusasiamies ilmaisi ymmärtävänsä toimielinten välisten neuvottelujen EU:n järjestelmän erityiset haasteet ja arkaluonteiset seikat mutta kehotti toimielimiä pyrkimään ratkaisemaan tällaiset haasteet, jotta kansalaiset voivat tehokkaasti käyttää demokraattisia oikeuksiaan;
7. panee merkille oikeusasiamiehen Euroopan parlamentille antaman erityiskertomuksen³, joka koskee aikaa, jonka komissio käyttää asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn, tukee sen päätelmiä ja on huolissaan oikeusasiamiehen arviosta, jonka mukaan nämä järjestelmälliset ja merkittävät viivästykset asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyssä komissiossa johtavat hallinnollisiin epäkohtiin; korostaa, että komission on erittäin tärkeää osoittaa enemmän resursseja

¹ Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 15. joulukuuta 2011 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi (uudelleenlaadittu toisinto), 3 artikla: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2011-0580_FI.pdf.

² <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/fi/69206>.

³ Euroopan oikeusasiamiehen erityiskertomus strategisesta tutkimuksesta, joka koski aikaa, jonka komissio käyttää asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn (OI/2/2022/OAM).

asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukaisten uudistettujen hakemusten käsittelyyn, ja painottaa tarvetta lisätä ennakoivaa avoimuutta ja omaksua rakentavampi asenne pyynnön esittäjiä kohtaan; kehottaa komissiota korjaamaan tämän tilanteen ensi tilassa uudistamalla asiakirjojen julkista saatavuutta koskevaa hallintoaan; muistuttaa komissiota parlamentin oikeudesta nostaa komissiota vastaan kanne Euroopan unionin tuomioistuimessa (EUT) ja odottaa uuden komission jäsenten kollegion sitoutuvan selkeästi ja yksiselitteisesti tilanteen korjaamiseen;

8. panee merkille oikeusasiamiehen tutkimuksen, jossa tarkasteltiin sitä, missä määrin Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio soveltavat EU:n lainsäädäntöä ja EUT:n ratkaisuja lainsäädäntöasiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen osalta, ja jossa oikeusasiamies korosti tarvetta varmistaa lainsäädäntöasiakirjojen saaminen nopeasti tutustuttavaksi sekä helpottaa EU:n kansalaisten osallistumista EU:n lainsäädäntöprosessiin; toteaa, että kaikkien toimielinten on tärkeää käsitellä asiakirjoihin tutustumista koskevat pyynnöt riipeästi, jos halutaan lisätä luottamusta EU:n lainsäädäntöprosessiin, joka perustuu avoimuutta ja yleisön tiedonsaantia koskeviin pääperiaatteisiin, kuten EUT:n oikeuskäytännössä vahvistetaan; muistuttaa, että EUT:n oikeuskäytännön mukaan EU:n toimielimet voivat evätä oikeuden tutustua lainsäädäntöasiakirjoihin vain poikkeuksellisissa olosuhteissa ja niiden on perusteltava päätöksensä tapaukseen liittyvillä konkreettisilla tosiseikoilla;
9. panee merkille oikeusasiamiehen aikomuksen tutkia laajemmin, miten komissio tulkitsee ympäristötietojen ja ympäristöön joutuviin päästöihin liittyvien tietojen laajuutta; on erityisen huolissaan siitä, että oikeusasiamies totesi hallinnolliseksi epäkohdaksi sen, että komissio kieltäytyi antamasta tutustuttavaksi asiakirjoja, jotka koskivat EU:n päästökauppajärjestelmässä ilmoitettuja keramiikkateollisuuden kasvihuonekaasupäästöjä; pitää valitettavana, että komissio ei hyväksynyt oikeusasiamiehen esittämää ratkaisua, ei varmistanut vaadittua avoimuutta eikä soveltanut kaikilta osin 6. syyskuuta 2006 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1367/2006 tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin¹ ja Århusin yleissopimusta; kehottaa komissiota takaamaan ympäristötietojen julkisen saatavuuden EU:n lainsäädännön ja asiaa koskevan EUT:n oikeuskäytännön mukaisesti ja edistämään yleisön osallistumista ympäristöä koskevaan päätöksentekoon; on huolissaan siitä, että komissio kieltäytyy muidenkin teollisuuslaitosten kuin vain keramiikkateollisuuden kohdalla antamasta tutustuttavaksi kaikkia pyydettyjä asiakirjoja, jotka koskevat EU:n päästökauppajärjestelmässä raportoituja kasvihuonekaasupäästöjä, ja kehottaa oikeusasiamiestä lisäämään edelleen tietoisuutta tutkimusten tuloksista avoimuuden lisäämiseksi; muistuttaa, että huomattava määrä Euroopan parlamentille esitettyjä vetoamuksia koskee sitä, ettei ympäristötietoja voi saada lainkaan tai että niitä saa vain rajoitetusti tutustuttavaksi;
10. kehottaa neuvostoa luovuttamaan täydellisenä tutustuttavaksi oikeudellisen lausunnon, joka koskee riittävästä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa 19. lokakuuta 2022 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2022/2041², kuten oikeusasiamies on suositellut löydettyään näyttöä hallinnollisesta epäkohdasta tässä asiassa;

¹ EUVL L 264, 25.9.2006, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1367/oj>.

² EUVL L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj>.

11. tukee oikeusasiamiestä hänen pyrkimyksissään selventää edelleen sitä, mikä katsotaan EU:n asiakirjaksi, ja korostaa, että EU:n toimielinten olisi noudatettava oikeusasiamiehen suosituksia ja mukautettava hallinnollisia käytäntöjään ottaakseen huomioon kehittyvät viestintäkeinot; korostaa, että kansalaisten oikeutta tutustua tietoihin sovelletaan kirjallisiin fyysisiin ja sähköisiin asiakirjoihin sekä ääni- ja kuvatallenteisiin, jotka liittyvät EU:n toimielinten politiikkoihin, toimintaan ja päätöksiin, ja muistuttaa, että työhön liittyviä tekstiviestejä ja pikaviestejä pidetään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 nojalla ”asiakirjoina”; pitää valitettavina tapauksia, joissa komissio ei antanut tutustuttavaksi sähköpostiviestin tai tekstiviestin muodossa olleita asiakirjoja, esimerkiksi kun oli kyse luonnoksista EU:n maaperä-, metsä- ja sopeutumisstrategioiksi tai covid-19-rokotteiden hankintaan liittyvästä komission puheenjohtajan ja erään lääkeyhtiön toimitusjohtajan välisestä viestinvaihdosta;
12. arvostaa oikeusasiamiehen sitoutumista perusoikeuksien vaalimiseen muuttoliikkeeseen liittyvissä toimissa; panee merkille, että oikeusasiamies pyysi komissiolta lisäselvityksiä siitä, miten se aikoo taata ihmisoikeuksien kunnioittamisen EU:n ja Tunisian välisen yhteisymmärryspöytäkirjan yhteydessä, osana pyrkimystään varmistaa, että EU noudattaa ihmisoikeusvelvoitteitaan; korostaa, että kaikilla EU:n toimielimillä, elimillä ja laitoksilla on velvollisuus kunnioittaa perussopimuksissa ja perusoikeuskirjassa vahvistettuja ihmisoikeuksia ja perusvapauksia;
13. panee merkille komission päätöksen, jonka se teki asiaa koskevan oikeusasiamiehen oma-aloitteisen tutkimuksen johdosta, laatia yhdessä kansallisten ja paikallisten viranomaisten kanssa perusoikeusvaikutusten arviointi EU:n rahoittamista muuttoliikkeen hallinnassa käytettävistä tiloista;
14. pitää myönteisinä tutkimuksia, jotka oikeusasiamies on tehnyt parlamentin Qatargate-skandaalin jälkeen; tukee voimakkaasti oikeusasiamiehen päätelmiä, että EU:n toimielinten on noudatettava ja vahvistettava EU:n eettisiä ja korruption vastaisia sääntöjä ja että uudistusten täytäntöönpanoa parlamentissa tällä alalla on seurattava ja valvottava asianmukaisesti kaikilla tasoilla; korostaa, että parlamentin ja komission on aina kiinnitettävä erityistä huomiota suoriin ja epäsuoriin edunvalvontatoimiin sellaisten puutteiden ja heikkouksien tunnistamiseksi, jotka voivat vaarantaa avoimuuden ja vastuuvollisuuden ja lisätä mahdollisten eturistiriitojen riskiä; panee tyytyväisenä merkille, että nykyisten nuhteettomuutta ja avoimuutta koskevien Euroopan parlamentin jäsenten menettelysääntöjen suhteen on edistytty merkittävästi, ja kannustaa oikeusasiamiestä jatkamaan tarvittaessa niiden täytäntöönpanoprosessin seurantaan; korostaa, että eettisiä sääntöjä on noudatettava tiukasti, jotta voidaan vahvistaa kansalaisten luottamusta EU:n toimielimiin;
15. korostaa, että avoimuudella, hyvällä hallinnolla ja toimielinjärjestelmän osien keskinäisellä valvonnalla on keskeinen rooli EU:n toimielinten työssä;
16. panee merkille oikeusasiamiehen tutkimukset eturistiriitojen riskeistä komissiossa, erityisesti Euroopan puolustusrahaston alalla, ja muun muassa sen, että komission ei tarvitse julkistaa niiden asiantuntijoiden nimiä, joita se kuulee puolustusrahastoon liittyvistä hankkeista; viittaa tässä yhteydessä oikeusasiamiehen ehdotukseen, jonka mukaan komission olisi ennakoivasti julkaistava sääntelyntarkastelulautakunnan jäsenten ilmoitukset sidonnaisuuksistaan ja tarvittaessa muutettava lautakuntaa koskevia asiaankuuluvia sääntöjä;

17. pane merkille oikeusasiamiehen Euroopan investointipankille (EIP) esittämän kehotuksen parantaa sen eturistiriitasääntöjä ja vahvistaa sen eettisen ja säännönmukaisen toiminnan toimikunnan valvontaroolia sen jälkeen, kun EIP:n varapuheenjohtaja siirtyi kansallisen kehitys pankin toimitusjohtajan tehtäviin; kannustaa tässä yhteydessä oikeusasiamiestä keskittymään edelleen kaikkien EU:n toimielinten, laitosten ja elinten ylempien toimihenkilöiden karenssiaikoihin ja pyöröovi-ilmiöön liittyvään ongelmaan, jotta voidaan varmistaa avoimuuden ja julkisen vastuuvastuun mahdollisimman korkeat eettiset normit;
18. suhtautuu myönteisesti komission julkisista hankinnoista antamiin sisäisiin ohjeisiinsa tekemiin muutoksiin, joille oikeusasiamies tutkimuksessaan antoi tutkimuksessaan myönteisen arvion ja jotka vahvistavat tarjouspyyntöihin mahdollisesti liittyvien ammatillisten eturistiriitojen käsittelyä komissiossa;
19. kannustaa komissiota tehostamaan ponnistelujaan avoimuuden lisäämiseksi elpymis- ja palautumistukivälineen osalta ja kehottaa komissiota parantamaan elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyviin asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyä ja jatkamaan jäsenvaltioiden maksupyyntöjen alustavien arviointien julkaisemista;
20. suhtautuu myönteisesti oikeusasiamiehen päätökseen käynnistää oma-aloitteinen tutkimus, joka koskee vaarallisten kemikaalien riskinhallintaan liittyviä komission viivästyksiä ja jonka tarkoituksena on tutkia viivästyksiä rajoitusten käyttöönotossa tietyistä kemikaaleista aiheutuvien riskien vähentämiseksi ja kemikaalien merkitsemisessä luetteloon aineista, joiden käyttö edellyttää ennakkolupaa;
21. on huolissaan siitä, että oikeusasiamies havaitsi useita avoimuusongelmia komission vuorovaikutuksessa tupakkateollisuuden kanssa; panee kuitenkin merkille, että komissio sitoutui arvioimaan edelleen osastojensa altistumista tupakkateollisuuden edunvalvontatoimille; muistuttaa komissiota siitä, että EU ja kaikki sen jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet tupakoinnin torjuntaa koskevan Maailman terveysjärjestön puitesopimuksen ja että niillä on siksi tupakoinnin torjuntaa koskevia kansanterveyspolitiikkojaan laatiessaan ja toteuttaessaan velvollisuus ryhtyä toimiin näiden politiikkojen suojelemiseksi tupakkateollisuuden kaupallisilta ja muilta eduilta;
22. muistuttaa, että EU:n toimielimillä on ehdoton velvollisuus hankkia palvelukseensa riippumattomia ja päteviä virkamiehiä, jotka on rekrytoitu avoimesti ja varmistaen kansallisuuksien ja kielten välinen maantieteellinen tasapaino; huomauttaa, että oikeusasiamies teki tutkimuksen siitä, miten unionin henkilöstövalintatoimisto (EPSO) suoritti esivalintatestejä osana menettelyä, jolla otettiin palvelukseen uutta henkilöstöä EU:n virkamieskuntaan, ja havaitsi kokonaan etäyhteyksien avulla toteutettavien testien järjestämiseen liittyviä ongelmia; kehottaa EPSOa parantamaan palvelukseenottomenettelyjään varmistamalla, että tekniset vaatimukset eivät aseta tiettyjä hakijoita epäedulliseen asemaan, ja antamaan hakijoille selkeitä tietoja; katsoo, että hakijoille olisi annettava halutessaan mahdollisuus osallistua näihin testeihin fyysisesti testikeskuksessa, kuten oli yleinen käytäntö ennen covid-19-pandemiaa;
23. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan oikeusasiamiehen toimisto jatkoi vuonna 2023 roolistaan ja työstään tiedottamista mahdollisimman laajalle yleisölle ja osallistui Euroopan nuorisotapahtumaan (EYE2023); pitää erityisen tärkeänä keskustelua, jonka oikeusasiamies järjesti EU:n hallinnon nuhteettomuusmääräysten noudattamisesta ja johon osallistuivat komissio ja parlamentti;

24. pitää myönteisinä tutkimuksia, joita oikeusasiamies on tehnyt vammaisten henkilöiden tekemien kantelujen perusteella, ja kannustaa häntä jatkamaan työtään YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisen EU:n kehyksen aktiivisena toimijana; arvostaa sitä, että oikeusasiamies on sitoutunut seuraamaan YK:n vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoa EU:n hallinnossa, ja kehottaa kaikkia EU:n toimielimiä kiinnittämään erityisen paljon huomiota oikeusasiamiehen suosituksiin, jotka hän on antanut vammaisten henkilöiden oikeuksiin liittyvien tutkimustensa yhteydessä; pitää arvossa myös oikeusasiamiehen puheenjohtajuutta vuonna 2023 YK:n vammaisyleissopimusta koskevassa EU:n kehyksessä ja hänen jatkuvaa työtään kyseisen kehyksen jäsenenä;
25. korostaa, että EU:n esteettömyyssäädös¹ hyväksyttiin 17. huhtikuuta 2019 ja että siinä asetettu määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli 28. kesäkuuta 2022; korostaa, että esteettömyyssäädöksen päätarkoituksena oli helpottaa ainakin 87 miljoonan vammaisen henkilön elämää ja mahdollisuuksia käyttää muun muassa julkista liikennettä, pankkipalveluja, tietokoneita, televisioita, sähkökirjoja ja verkkokauppoja; pitää erittäin valitettavana, että kaikki jäsenvaltiot eivät edelleenkään ole huolehtineet sen täysimääräisestä ja johdonmukaisesta saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä vaan pitkittävät tätä edelleen, mikä käy ilmi myös komission kaikkia näitä jäsenvaltioita vastaan käynnistämistä rikkomusmenettelyistä; kehottaa oikeusasiamiestä ottamaan esille tämän erittäin vakavan EU:n lainsäädännön rikkomisen, joka heikentää vakavasti vammaisten henkilöiden oikeuksia, osana YK:n vammaisyleissopimusta koskevassa EU:n kehyksessä toteutettavia yleisiä toimia, jotta se voidaan auttaa ratkaisemaan ensisijaisena asiana;
26. suhtautuu myönteisesti oikeusasiamiehen tutkimukseen siitä, miten komissio soveltaa EU:n henkilöstösääntöihin sisältyvää sääntöä lapsilisän kaksinkertaistamisesta, kun on kyseessä vammaisen lapsen hoito; suhtautuu myönteisesti komission asiassa tekemään aloitteeseen, että sovellettavia sääntöjä tarkistetaan koko EU:n hallinnon osalta, jotta voidaan varmistaa kaikkien tätä etuutta koskevien hakemusten yksittäinen aineellinen arviointi;
27. korostaa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston (ENO) ja kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten kanssa ENO:n kautta järjestettyjen vuosittaisten kokousten merkitystä lisättäessä tietoisuutta siitä, mitä Euroopan oikeusasiamies voi tehdä EU:n kansalaisten hyväksi; kannustaa oikeusasiamiestä jatkamaan osallistumista kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon kansallisten oikeusasiamiesten kanssa ENO:n kautta; panee merkille, että ENO:n vuoden 2023 vuosikokouksessa keskityttiin ihmisoikeuksien suojeluun sekä tekoälyn käyttöön julkishallinnossa liittyviin hyötyihin ja mahdollisiin haittoihin; kannustaa kansalaisyhteiskunnan organisaatioita hyödyntämään paremmin Euroopan oikeusasiamiehen palveluja EU:n toimielinten valvontaa, avoimuuden takaamista ja EU:n lainsäädännön noudattamista jättämistä koskevien tapausten käsittelyä varten; pitää myönteisenä, että Bosnia ja Hertsegovinan ihmisoikeusasiamies on liittynyt ENO:hon; kehottaa oikeusasiamiestä vahvistamaan yhteistyötä EU:n ehdokasmaiden kansallisten oikeusasiamiesten toimistojen kanssa, jotta voidaan parantaa kyseisten maiden viranomaisten valmiuksia omaksua EU:ssa noudatettavat hyvän hallinnon, lahjomattomuuden ja vastuuvellollisuuden normit;

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17. huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

28. kehottaa jatkamaan oikeusasiamiehen ja Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunnan välistä tiivistä yhteistyötä, sillä niiden yhteisenä pyrkimyksenä on tuoda EU:n toimielimet lähemmäs kansalaisia; arvostaa suuresti oikeusasiamiehen paneutumista kaikkiin kanteluihin ja niiden suhteen toteuttamia jatkotoimia, mukaan lukien hänen vastuualueeseensa kuulumattomien, EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevien kantelujen siirtäminen toiselle toimivaltaiselle viranomaiselle tai parlamentin vetoamusvaliokunnalle; kannustaa oikeusasiamiehen toimistoa jatkamaan tätä toimintatapaa, koska yhteistyö vetoamusvaliokunnan kanssa, oikea-aikainen tiedottaminen ja asiakirjojen saatavuus kaikilla EU:n 24 virallisella kielellä voivat lisätä kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan tosiasiallista osallistumista päätöksentekoprosessiin;
29. iloitsee siitä, että vuonna 2023 noudattamisaste eli se prosenttiosuus kaikista oikeusasiamiehen tekemistä hallintokäytäntöjen korjaamis- tai muutosehdotuksista, jossa EU:n toimielimet vastasivat ehdotukseen myönteisesti, oli 81 prosenttia, mikä merkitsee parannusta edelliseen vuoteen verrattuna; on kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että EU:n toimielinten, elinten ja laitosten on noudatettava kaikilta osin ja johdonmukaisesti oikeusasiamiehen ratkaisuja, suosituksia ja ehdotuksia;
30. kiittää oikeusasiamiestä hänen jatkuvasta rakentavasta yhteistyösuhteestaan komissioon, joka on EU:n toimielimistä se, johon suurin osa oikeusasiamiehen tutkimuksista kohdistuu; toteaa, että tämä yhteistyösuhde auttaa komissiota tekemään hallinnollisista menettelyistään tehokkaampia ja avoimempia;
31. arvostaa oikeusasiamiehen ja hänen toimistonsa jatkuvia pyrkimyksiä parantaa sisäisiä menettelyjään sen varmistamiseksi, että kantelun tekijöitä kohdellaan mahdollisimman hyvin ja että kantelut käsitellään mahdollisimman tehokkaasti; kannustaa oikeusasiamiestä parantamaan edelleen toimintansa näkyvyyttä ja pitää tervetulleina oikeusasiamiehen verkkokantelujärjestelmään tehtyjä parannuksia, jotka ovat tehneet siitä käyttäjäystävällisemmän; pitää hyvänä oikeusasiamiehen monikielistä verkkosivustoa, joka kuvastaa oikeusasiamiehen sitoumusta tarjota apua EU:n 24 virallisella kielellä; korostaa, että on tärkeää taata vammaisille henkilöille mahdollisuus käyttää kaikkia EU:n kansalaisilleen tarjoamia resursseja, erityisesti tarjoamalla järjestelmällisesti käännös- ja tulkkauspalveluja kaikilla virallisilla kielillä, viittomakieli mukaan lukien;
32. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman ja vetoamusvaliokunnan mietinnön neuvostolle, komissiolle, Euroopan oikeusasiamiehelle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille ja niiden oikeusasiamiehille tai vastaaville toimivaltaisille elimille.